

V Praze dne 9. 2. 2017
Čj. OVA: 102/17

Stanovisko

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů

I. Úvod

Předmětem návrhu novely zákona o zaměstnanosti je (i) změna režimu vyplácení příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením pro specifickou skupinu zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více než 50% osob se zdravotním postižením, (ii) snížení výše plnění, které poskytují firmy/osoby zaměstnávající zdravotně postižené těm firmám, které tyto osoby nezaměstnávají, ačkoli takovou povinnost mají, a to z 36 násobku průměrné mzdy v národním hospodářství v 1.-3. čtvrtletí předchozího kalendářního roku na 28 násobek, (iii) uložení povinnosti poskytovatelům rekvalifikačních kursů akreditovaných u MŠMT informovat MŠMT o změnách uvedených v žádosti o akreditaci a (iv) návrh, aby potvrzení o nemoci či úrazu pro uchazeče o zaměstnání bylo vydáváno na oficiálním formuláři a případně aby mohl úřad práce kontrolovat, zdali uchazeč o zaměstnání dodržuje podmínky pracovní neschopnosti a v případě jejich nedodržení vyřadit uchazeče z evidence.

Zpráva RIA je rozdělena na 3 části, neboť navrhovaná novela se týká tří navzájem nesouvisejících témat a jejich zpracování společně v jedné RIA nedává smysl.

II. Připomínky a návrhy změn

Část A zprávy RIA – zaměstnávání zdravotně postižených.

Problém a cíle navrhovaného řešení

Vymezení problému a cílů navrhované úpravy je poněkud nesourodé a obtížně srozumitelné, neboť problémy a cíle jsou promíchány. Vedle této formální výhrady však stojí významnější věcná připomínka, totiž že problém je popsán obecně a potřeba jeho řešení není zdůvodněna. V části definice problému je popsána současná právní úprava, avšak není zřejmé, jaké problémy, jakého rozsahu a jakého druhu způsobuje. Jelikož povaha nebo příčiny problému nejsou uvedeny, nelze posuzovat, zdali je navrhované řešení vhodné či nejlepší, ani není možné zkoumat možnosti variantních řešení. Z popisu problému mimo jiné vyplývá, že příspěvek na podporu zaměstnávání zdravotně postižených se bude vypočítávat jiným způsobem než dosud, a to pravděpodobně (pokud lze z poněkud nejasného textu RIA soudit) jak v případě subjektů, které zaměstnávají více než 50% zdravotně postižených osob, tak pro subjekty s menším podílem zdravotně postižených.

Z popisu cíle se zdá vyplývat, že jedním z důvodů návrhu novely je skutečnost, že někteří příjemci podpory na zaměstnávání osob se zdravotním postižením tuto podporu zneužívají. ***Pokud tomu tak je, musí být způsoby, rozsah a důsledky zneužívání popsány a vysvětleny v části „definice problému“ a RIA musí uvést, zdůvodnit a posoudit, zdali, jak a v jakém rozsahu bude novela a zejména její aplikace v praxi zneužívání zabraňovat.***

Snížení výše plnění, které poskytují firmy/osoby zaměstnávající zdravotně postižené jiným subjektům (viz výše) není v popisu problému či návrhu řešení ani v jiných částech RIA nijak zdůvodněno, vysvětleno či posuzovány jeho dopady.

Dotčené subjekty.

Mezi dotčenými subjekty nejsou uvedeny osoby zdravotně postižené, jichž se novela zákona a vůbec podpora zaměstnávání týká především. RIA se pak jen v omezené míře zabývá ochotou zaměstnavatelů zaměstnávat zdravotně postižené, resp. změnou ochoty zaměstnavatelů na chráněném a nechráněném trhu práce, s důsledky pro integraci zdravotně postižených na nechráněný trh práce. RIA obsahuje tvrzení v části rizika, že současné nastavení ***může*** snížit ochotu zaměstnavatelů zdravotně postižené zaměstnávat, aniž by bylo známo, zdali a jak často k tomu skutečně dochází a jak se toto riziko v důsledku nové regulace změní.

Návrh variant.

Jsou uvedeny pouze varianta nulová (var. I) a varianta navrhovaná (var. II). RIA implicitně předpokládá, že jiné varianty nejsou možné. Takto navržené varianty působí zjevně účelově. Jelikož problém i cílový stav jsou popsány nedostatečně (či vůbec), nelze zvažovat více variant a zpráva RIA přinejmenším působí, jakoby jiné ani zvažovány nebyly. Pokud ano, nelze to z RIA zjistit.

Vyhodnocení variant a návrh řešení.

Tato část RIA pouze nese formální nadpis, vyhodnocením variant však není, ani kvalitativním, ani kvantitativním. Text této kapitoly zpravidla pouze opakuje, často doslovně, předchozí pasáže zprávy a nepřináší nové informace ani neumožňuje posoudit jednotlivé varianty navzájem, ani srovnat náklady a přínosy každé z nich. Zpráva RIA tedy jednotlivé varianty nehodnotí. Návrh řešení je formální a nelze jej doložit či zdůvodnit.

Přezkum účinnosti regulace.

Navrhuje se přezkum účinnosti regulace formou ex-post v průběhu roku 2018. Jelikož RIA neposkytuje žádné informace, které by bylo možné využít jako výchozí stav, ani informace o tom, jaký je žádoucí cílový stav, a pokud tyto informace nemá předkladatel k dispozici, nebude možné přezkum účinnosti regulace provést. Návrh přezkumu účinnosti je proto nedůvěryhodný, formální a bezobsažný.

Část B zprávy RIA – pracovní neschopnost uchazečů o zaměstnání.

Tato část RIA obsahuje nadpisy, požadované obecnými zásadami RIA, avšak skutečné ***hodnocení dopadů navrhované úpravy RIA neobsahuje.***

Z textu RIA lze hádat, že problém je skutečnost, že uchazeči o zaměstnání získávají potvrzení o nemoci či úrazu (na libovolném tiskopise, který zvolí lékař či v libovolné formě, kterou zvolí lékař), avšak poté někteří nedodrží podmínky pracovní neschopnosti, ale nelze je kontrolovat, neboť ve skutečnosti nemají formální postavení práce neschopných. Zdali toto je hlavním problémem, a pokud ano, v jaké míře a s jakými důsledky se toto děje nelze z RIA ani nepřímo zjistit. RIA spíše vzbuzuje dojem, že problém je, že potvrzení o nemoci či úrazu se vydávají na neoficiálních formulářích. Ostatní kapitoly této části RIA neumožňují posoudit ani potřebnost, ani dopady této regulace na dotčené skupiny. Výpočet nákladů na tisk oficiálních potvrzení o nemoci či úrazu jako jediného dopadu navrhované regulace je bizarní.

Některé navrhované prvky novely, např. povinnost uchazeče informovat pod sankcí vyřazení z evidence krajskou pobočku úřadu práce o nemoci či úrazu tentýž den, kdy mu bylo vydáno potvrzení o nemoci či úrazu vzbuzují přinejmenším pochybnosti, neboť jistě budou existovat situace, kdy to objektivně nebude možné, či by to znamenalo nepřiměřenou zdravotní zátěž – např. při horečnatých onemocněních.

Část C zprávy RIA – nové povinnosti poskytovatelů rekvalifikačních kursů.

Tato část RIA obsahuje nadpisy, požadované obecnými zásadami RIA, avšak skutečné **hodnocení dopadů navrhované úpravy RIA neobsahuje.**

Z textu RIA lze usuzovat, že problémem jsou následující skutečnosti:

- Rekvalifikační kursy se pořádají na jiném místě, než bylo uvedeno v žádosti o akreditaci.
- Rekvalifikační kursy učí jiní lektori než uvedeno v žádosti o akreditaci.
- Zařízení, kterému MŠMT odebere akreditaci, může obratem podat novou žádost o akreditaci a získat akreditaci znovu.

RIA neuvádí, jak závažné tyto problémy jsou, jak časté, jak se projevují v kvalitě rekvalifikačních kursů a případně i v dovednostech účastníků kursů, a to přestože RIA tvrdí, že „Absolvováním kvalitní rekvalifikace se zvýší možnost uplatnění těchto osob na trhu práce.“. Pokud je účelem novely zvýšit kvalitu rekvalifikačních kursů a zvýšit šanci uchazečů o zaměstnání získat práci, musí RIA obsahovat informace, které umožní posoudit přínosy navržené novely v tomto směru.

Povinnost zařízení poskytujících rekvalifikační kursy oznamovat změny skutečností, které byly uvedeny v žádosti o akreditaci není v RIA ani nepřímo či zprostředkovaně zdůvodněna. MŠMT má již nyní možnost tyto skutečnosti kontrolovat a v případě, že zjistí závažné pochybení, může akreditaci odebrat. Nová oznamovací povinnost je zcela formální a RIA nijak nezduodňuje, jakým způsobem povede ke zlepšení kvality rekvalifikací, již RIA argumentuje.

III. Závěr

Jelikož zpráva RIA neodpovídá obecným požadavkům, neuvádí informace, které by umožnily posoudit dopady navrhované regulace či alespoň odhadovat náklady a přínosy, a ve skutečnosti ani neuvádí věrohodné či srozumitelné důvody pro novou regulaci, nelze RIA přijmout.

Zpráva RIA musí zejména odpovědět na otázky:

- Jakým způsobem se změní ochota zaměstnavatelů a zvláště různých skupin zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají zdravotně postižené, tyto zaměstnávat?
- Změní se výše příspěvku pro jednotlivé skupiny (modelové příklady) zaměstnavatelů?
- Jak se změní příležitosti různých skupin zdravotně postižených získat zaměstnání (skupiny lze nahlížet dle druhu postižení, druhu zaměstnání, místa bydliště, apod.).

Vypracovali:

RNDr. Jan Vozáb, Ph.D, doc. Ing. Daniel Münich, Ph.D.

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.
v. r.
předsedkyně komise